

Wyrok z dnia 5 grudnia 2006 r.

II PK 112/06

Ustawowe przesłanki mobbingu określone w art. 94³ § 2 k.p. muszą być spełnione łącznie i powinny być wykazane przez pracownika (art. 6 k.c.). Na pracowniku spoczywa też ciężar udowodnienia, że wynikiem nękania był rozstrój zdrowia.

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Sędziowie SN: Krystyna Bednarczyk, Małgorzata Wrębiakowska-Marzec.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 5 grudnia 2006 r. sprawy z powództwa Janusza J. przeciwko Urzędowi Miasta w D. o zadośćuczynienie za mobbing i odszkodowanie za uszczerbek na zdrowiu, na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Elblągu z dnia 25 listopada 2005 r. [...]

o d d a l i ł skargę kasacyjną.

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 25 listopada 2005 r. [...] Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Elblągu oddalił apelację powoda Janusza J. od wyroku Sądu Rejonowego w Działdowie z dnia 26 sierpnia 2005 r. wydanego w sprawie przeciwko Urzędowi Miasta w D. o zadośćuczynienie za mobbing i odszkodowanie za uszczerbek na zdrowiu, wskazując, że powód nie wykazał żadnej z przesłanek określonych w art. 94³ k.p., a zachowania pracodawcy nie można kwalifikować jako mobbingu. Sąd Okręgowy podzielił ustalenia Sądu pierwszej instancji poczynione na podstawie zebranego materiału dowodowego, w tym opinii biegłych neurologa oraz kardiologa, według których brak podstaw by wiązać stwierdzone u powoda łagodne nadciśnienie tętnicze z jego sytuacją w miejscu pracy i ewentualnym mobbingiem. Dochodząc za sądu zadośćuczynienia, powód wskazywał, że mobbing miał polegać na szykanach, zastraszaniu, „nękaniu pijanym zmiennikiem”, poniżaniu oraz ośmieszaniu. W

ocenie Sądu Okręgowego, przeprowadzone przez Sąd pierwszej instancji postępowanie dowodowe nie wykazało, żeby pracodawca dopuścił się nękania powoda, nadto nie została spełniona przesłanka rozstroju zdrowia, warunkująca przyznanie zadośćuczynienia.

Sąd Okręgowy zwrócił przy tym uwagę, wskazując że nie miało to wpływu na trafność orzeczenia, iż dopuszczenie dowodu z opinii biegłych dla ustalenia stanu zdrowia powoda i ewentualnie jego związku z nagannym zachowaniem pracodawcy, winno nastąpić dopiero po ustaleniu, że takie naganne zachowanie miało miejsce, nie zmienia to jednak ustalenia, że brak skutku w postaci rozstroju zdrowia, nie daje podstaw do skutecznego dochodzenia zadośćuczynienia.

Powyższy wyrok zaskarżył skargą kasacyjną pełnomocnik powoda i zarzucając naruszenie prawa materialnego art. 94³ § 1 - 4 k.p., poprzez niewłaściwe zastosowanie, „polegające na przyjęciu iż działania pracodawcy dotyczące powoda nie wyczerpały znamion mobbingu oraz że brak jest przesłanek do zasądzenia zadośćuczynienia i odszkodowania”, art. 6 k.c. w związku z art. 300 k.p. i art. 94³ § 4 k.p., „poprzez niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyjęciu, że na powodzie ciąży ciężar dowodu w zakresie wykazania wysokości szkody, w celu dochodzenia odszkodowania”, oraz „naruszenie przepisów postępowania mających istotny wpływ na wynik sprawy - art. 217 § 1 i § 2 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c., poprzez nie przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków”, art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 k.p.c. w ten sposób, „że w uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego brak jest jakiegokolwiek uzasadnienia, oddalenia apelacji w zakresie żądanego odszkodowania oraz kosztów procesu, co uniemożliwia dokonanie oceny zasadności rozumowania Sądu drugiej instancji w zakresie roszczenia o odszkodowanie”, art. 102 k.p.c., „poprzez niewłaściwe zastosowanie, polegające na nie zwolnieniu powoda z kosztów zastępstwa prawnego za pierwszą instancję”, art. 233 § 1 k.p.c., „poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów, polegającej na tym, że z opinii biegłego z zakresu kardiologii wynika, że stan zdrowia pozwanego nie był spowodowany czynnikami związanymi ze stosowanym mobbingiem, podczas, gdy z opinii biegłego wynika, że jest inaczej, tzn. choroba powoda mogła wynikać ze stosowanego mobbingu”, wniósł o jego uchylenie jak i uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w Działdowie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji wraz z orzeczeniem o kosztach procesu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna podlega oddaleniu jako nieuzasadniona. Została ona oparta na obydwu podstawach wymienionych w art. 398³ § 1 k.p.c., tak więc przede wszystkim należy odnieść się do zarzutów naruszenia przepisów postępowania i zbadać czy mogło mieć ono istotny wpływ na wynik sprawy. Podejmując ocenę zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., trzeba przypomnieć, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, jest sądem prawa a nie sądem faktu, stąd podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów - art. 398³ § 3 k.p.c. Tylko więc ogólnie można wskazać, że Sąd Okręgowy, dzieląc ustalenia dokonane przez Sąd pierwszej instancji nie naruszył przepisów postępowania, a w każdym razie nie można mówić o takim naruszeniu tych przepisów, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Wbrew też wywodom skargi kasacyjnej, w toku postępowania nie doszło do przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów zebranych w sprawie. Nie jest również uzasadniony zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c., stanowiącego że uzasadnienie wyroku powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. W orzecnictwie reprezentowany jest pogląd, który podziela Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą kasację, że naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. może stanowić zarzut uzasadniający uznanie drugiej podstawy kasacyjnej za usprawiedliwioną jedynie wyjątkowo, gdy się zważy, że uzasadnienie wyroku sporządzane jest już po jego wydaniu, tylko więc istotne braki uzasadnienia, z powodu których orzeczenie może nie poddawać się kontroli kasacyjnej, mogą mieć wpływ - istotny - na wynik sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 1935 r., C III 616/34, Z. Urz., poz. 437; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 1999 r., III CKN 460/98, OSNC 2000 nr 5, poz. 100; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 1997 r., I PKN 97/97, OSNAPiUS 1998 nr 4, poz. 121). W ocenianej sprawie zarzuty skargi kasacyjnej, w tej części, nie mogą być uznane za zasadne. W świetle poczynionych i wiążących ustaleń faktycznych, powód dochodzący zadośćuczynienia pieniężnego w związku z rozstrojem zdrowia powstałym na skutek mobbingu, nie wykazał żadnej z przesłanek określonych w art. 94³ § 3 k.p., przedstawiając jedynie subiektywne przekonanie o słuszności swoich racji, które nie znalazło

potwierdzenia w postępowaniu dowodowym. Wobec takich ustaleń faktycznych, Sąd prawidłowo zastosował prawo materialne, dokonując trafnej wykładni art. 94³ k.p. Zgodnie z art. 94³ § 1 k.p., pracodawca jest obowiązany przeciwdziałać mobbingowi, który oznacza działania lub zachowania dotyczące pracownika lub skierowane przeciwko pracownikowi, polegające na uporczywym i długotrwałym jego nękaniu lub zastraszaniu, wywołujące u niego zaniżoną ocenę przydatności zawodowej, powodujące lub mające na celu poniżenie lub ośmieszenie pracownika, izolowanie go lub wyeliminowanie z zespołu współpracowników (art. 94³ § 2 k.p.). Stosowanie przez pracodawcę mobbingu może polegać na podejmowaniu działań nawet w granicach jego ustawowych uprawnień (poprzez wydawanie poleceń) oraz może dotyczyć wszystkich pracowników. Ustawowe przesłanki mobbingu muszą być spełnione łącznie, a więc działania pracodawcy muszą być jednocześnie uporczywe i długotrwałe oraz polegać na nękaniu lub zastraszaniu pracownika (tak w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2005 r., I PK 103/05, niepublikowany). Powyższe okoliczności - według ogólnych reguł dowodowych (art. 6 k.c.) - winny być wykazane przez pracownika, który z tego faktu wywodzi skutki prawne. Na pracowniku też spoczywa ciężar udowodnienia, że wynikiem nękania (mobbingu) był rozstrój zdrowia. Sąd drugiej instancji przyjął za podstawę zaskarżonego wyroku ustalenie, że działania pozwanego pracodawcy nie polegały na nękaniu lub zastraszaniu powoda, a Sąd Najwyższy w stanie faktycznym sprawy, ocenę tę podzielił, wskazując na marginesie, że ocena ustaleń faktycznych w sprawach o mobbing powinna być zobiektywizowana podobnie, jak przy ocenie naruszenia dóbr osobistych (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2001 r., V CKN 195/01).

W tym stanie rzeczy, gdy przytoczone podstawy skargi okazały się nieuzasadnione, należało na podstawie art. 398¹⁴ § 1 k.p.c. orzec jak w sentencji.

=====